

تهکنیکی گێرانهوه له پۆمانی (له و پۆژیه وهفا نه مه ن) ی سامان خانه قینی

(تویژینه وهیه کی تیۆری شیکاریی ره خه نی) یه

(PP 183 - 192)

م.ی شهیدا ره شید محه مه د

به شی كوردی زانکۆی گه رمیان

shaida.rashed@garmian.edu.krd

بلاوکردنه وه : 2020/10/29

DOI: <https://doi.org/10.31972/jickpll19.12>

پیشه کی

رۆمان ژانریکی زیندوه ، میژویه کی دیرینی ههیه و قوناغ به قوناغ بهرو پیشه وه چوه ، هه میسه جینگه نه کی دباری هه بووه به تایبه تی له گه ل سه ره له دانی ریازی ریالیزم . ئه م ژانه رۆلیکی گه وره ی هه بووه له گرتنه خوی رۆداوه کان ، به مه ستی چاره سه رو خسته رو یان . ئه م گرنگی پیدانه بو خودی ژانه که ده گه رتته وه ، که بنیادیکی فراوان و پره له ململانی پاله وانه کان و روداو ره گه زه کانی تر . هه میسه کراوه یه و لیکدان و بۆچونی جیاواز هه لده گریت ، هه ره ها به هۆی خوتندنه وه ی رۆمانه وه زانیاری زۆرمان ده ست ده که ویت ، له باری که سایه تیه کان چویتی بیرکردنه وه یان گرنگی رووداوه کان و راستی و دروستی شوین و کاتی رودانی روداوه کان ، چونکه هه رچه نده رۆمان نوسه کان ره گه زه کانی ناو رۆمان به خه یال باسه ده کن ، به لام ده ش لیکجواندن جه وه رییان هه بیت له گه ل ژانی راستیدا .

یه کیک له په گه زه گرنگه کانی رۆمان ته کنیکی گێرانه وه یه ، ته کنیکی ساکارو خیرایی هه والده ری روداوه کانه ، روداوی رۆمانه که ده گه رتته وه بو خوتنه ر ، ده ش گێرانه وه باس له شوین بکات یان کاره کته ره کان . ده شکونجی نوسه ره که له خۆیه وه ده ست پینکات ، هه ندئ جاریش کاره کته ره فره ده نگه کان رۆلی بگێر وه رده گرن .

پۆمانی (له ورۆژه یله وه فا نه مه ن) یه کیکه له رۆمانه جوانه کانی سامان خانه قینی ، تایبه تمه ندی ئه م رۆمانه ئه وه یه که به زمانی لوپی نوسراوه ، خوتنه ر جگه له چێژی رۆمانه ، ئاشنایی شیوه زاره که ی ده بیت . ئه م رومانه سه رگوزشته ی روداوه کانی قوناغیک له قوناغه کانی ده ره ده ری نه ته وه ی کورد به زمانیکی هونه ری جوان ، نوسه ره که وینه گریک روداوه کانمان بو ده گه رتته وه .

ناوه رۆکی تویژینه وه که له دوو به شی سه ره کی پیکدیت : به شی یه که م : له دوو ته وه ر پیکدیت ، ته وه ری یه که م : باس له چه مکی ته کنیکی گێرانه وه و گرنگی گێرانه وه ده کات ، ته وه ری دووه م : باس له په یوه ندی گێرانه وه ده کات له گه ل په گه زه کانی تری رۆماندا . به شی دووه م : به شیکی پراکتیکی و ته کنیکی گێرانه وه له رۆمانه که دا ده خاته روو . له کو تایشدا ئه نجامه کان و بوخته ی تویژینه وه که به زمانی ئینگلیزی و ئه وه سه رچاوه ی که به کارمان هیناوه خراونه ته روو . هه ره ها تویژینه وه که مان په یوه ی میتۆدی په خه ی پراکتیکی کردوه .

وشه کللیه کان

(رۆمان ، گێرانه وه ، پاله وانه کان ، روداو ، خوتنه ر ، نوسه ر ، ...)

بهشی یه که م / چه م و زاراوه و گرنگی گیرانه وه له رۆماندا

رۆمان هه تاكو ئیستا له گه شه كردن و به ره و پێشچوونه ، گه شه كردنی رۆمان له خۆوه نه هاتوه ، چونكه رۆمان زانیاریمان ده داتی فیرمان ده كات ، كه سایه تیه كه كان ده ناسین په ی بۆ شوینه جیاوازه كان به یین فیری هه لسه كه تکرردنمان ده كات له گه ل ده ورو به ردا ، رۆمان له ئالۆزیه كانی ژیان ئاشنامان ده كات . رۆمان فراوانه هه مه چه شه نه هه روا گیرانه وه یه کی ساد و ئاسایی روداوه كان نییه بۆ سه ر كاغز ، به لكو رزگارکردنی تاكه له م دنیا ئالۆزه بۆ دنیا یه کی جیاوازتر و گوزارشتی تیکرایی مرۆفه كانه .

گیرانه وه ، به واتایی پێشكه شه كردنی روداوه یان چیرۆکیه كه به خوینهر له رابردودا بیت یان له ئیستا دا. به زمانیکی هونه ری تۆكمه ، بۆ ئه وه ی خوینهر رابكیشی و سه رسامی بکات . گیرانه وه ده كریت كه سیکی گیره وه ی (بگیر) له پالدا بیت ، ده شی خودی رۆمانوس بیت یان كه سیکی ناو رۆمانه كه یان فره ده نگ بیت به هوی چه ند كه سیك ئه و كاره ئه نجام به دن . ((بگیر، ئه و كه سه روداوی رۆمانه كه ده گیریته وه بۆ خوینهر ، له تویی گیرانه وه یه كدا ، كه سایه تی و و جیکات و هه موو شتیکی پیده ناسینی. ده شی نوسه ر بیت و ده شی كه سایه تیه کی ناو رۆمان بیت)) سهر اج ، عه بدولا ، به ره و ئاسته نه ی رۆمان و گو شه نیگا كان ، (ل77) ⁽¹⁾ . گیره وه وه كه یه كێك له توخمه گرنه گه كانی رۆمان ، له رێگه ی ((حه كایه ت و داستانی سه ر زاریه وه هاتوه ته ناو چیرۆك و رۆمان ، له بهر ئه وه هه رچه نده رۆمان له توخمی گیرانه وه و ده وری گیره وه وه دوربكه ویته وه ، ناتوانیت به ته واوه تی ده ست هه لبگریت ، چونكه له بنه رته دا چیرۆك و رۆمان له سه ر بنه مای ئه و دوو توخمه دامه زراون)) (نه جمه دین ئه لوه نی ، نه جم خالد ، بینایی كات له سی نمونه ی رۆمان كوریدا ، ل72-73) ⁽²⁾ هه روه ها گیرانه وه میژویه کی دیرینی هه یه په یوه سه ته به بوونی مرۆفه وه ، له سه رده می شارستانی كۆنه وه گیرانه وه هه ر هه بوه . یه كه م كه ره سه ته ی گیرانه وه وینه بوه ، له گه ل به رو پێشوه چونی شارساتیه ته دا گیرانه وه گو رانی به سه رده هاتوه . له پۆژگاری ئیمپروماندا زۆرێك له په خنه گران و نوسه ران به هونه رپکی گرنگی ئه ده بی دا ده تین و هه یج ده فیکتی ئه ده بی به ی گیرانه وه ناییت . گیرانه وه تام و چیتیکی تایبه ت به ده ق ده به خشیت و خوینهر لێ بیزار ناییت . له دارشتنی رۆماندا به یه كێك له توخمه گرنه گه كانی رۆمان داده نریت . گیرانه وه كار ئاسایی زۆر ده كات بۆ خوینهر ، له وانه :-

1- ده سه تی خوینهر راده كیشی و په رده له سه ر كه سایه تی و په یوه ندییه كان لاده بات .

2- ده رگایی گه توگو ده كاته وه له نیوان بگیریه و پاله وانه كان .

3- ((بوونی چه ند بگیریك كه هه ریه كه یان گوزارشت له سه ربه خویی كه سایه تیه كه ده كات . ئه م ته كنیكه رۆمان له ده سه تیوه ردانی رۆمانوس ده رباز ده كات و پتر ناخ و ژوری كه سایه تیه كه كان ده رده بری.)) (سه راج ، عه بدولا ، به رو ئاستانه ی رۆمان و گو شه نیگتكان ، ل77) ⁽³⁾ . هه روه ها گیرانه وه له لایه ن و نوسه ران و ره خنه گرانه وه چه ندين پیناسه و بیربوچونی جیاوازی هه لگرتوه له فه ره نه نگي هه نابورینه به م شیوه یه هاتوه ((گیراندنه وه : گیراندنه وه ییش به واتایی قسه ی گو تراو)) (هه ژار ، هه بنانه بۆرین ، ل741) ⁽⁴⁾ . زیاتر مه به سه ت له قسه و خواستیكه كه له رابردودا كرا بیت ، به گیرانه وه ی خوینهر زیاتر ئاشنا ئه بیت . به پی میتودی بنیادگه ره نویه كانی وه ك (تۆدۆرۆفت و جینیت و ریکاردۆ) ده لێن ((بریتیه له رێگه ی یان چۆنیه تی خسته روپی یان زنجیره یه کی به دوا یه كدا هاتو رووداوه راستی و خه یالییه كان له رپگه ر گیره وه یه ك یان زیاتر)) (سعید ، جه لال ئه نور ، ته كنیکی گیرانه وه له رۆمانی ئیواره ی په روانه ی به ختیار عه لی، ل23) ⁽⁵⁾ . واتا باسكردن و به دیارخستنی رووداویكه جا رووداوه كه پاستی یان خه یالی . گیرانه وه ناسی (narratology) وه كو زانستیكه له گه ل فۆرمالیسته روسه كان هاته ناو بواری لیکۆلینه وه په خنه ی ئه ده بیه وه . ئه گه ر وه ك چه مکیکی هونه ری سه ر گیرانه وه بکه ین ئه وه سه ره تایی گرنگی پیدانی بۆ هه ول به رده وامه كانی ((فلامدیر پرۆپ)) له تۆژیینه وه یه كدا به ناوی (مۆرفۆ لوجیایی هه قایه ت) ده گه رپیته وه "وه كو زاراوه ییش یه كه م كه س په خنه گر (تۆدۆرۆف) له كتیبی (رپساكانی

دی کامیرون (دا ئەم زاراوهی به کار هێنا . دهگه پێتهوه له سه ر پاقه کردنی حه کایه تی فۆلکلۆری . له شیعری فۆلکلۆری بۆ هه وه له کانی نوسه ری روسی (ئه لیکسه ندر شکلو فسکی)یه وه بووه ، سه رنجی ئەم نوسه ر له سه ر شیعری فۆلکلۆری بوه . له وێه په ی به بچو کترین یه که ی گێرانه وه برد . به نمونه ئه ژدیها ، که کچی پاشای فراند)) (ئیبراهیم ، سه میر ئەحمه د ، هونه ره کانی گێرانه وه له چیرۆکه کانی "خه سه ره و جاف" دا ، 4) (6) .

گێرانه وه وه ک به نامه یه کی هونه ری رۆلێکی سه ره کی هه یه له بنیاتی رۆماندا ، ئەمه ش ده گه پێته وه بۆ نوسه ر ده بیته شاره زا بیته بزایته له چی کاتی کدا به کار ی ده هینی نا کریت سه راپای رۆمانه ی له گێرانه وه ی بیسه رو به رو پر بکات و بیری خوینه ر په رته وازه بکات ، یان زمانه که ی زمانێکی ساده بیته وه ک په سته یه کی ساده ی ئاسایی بیته ، به لکو زمان کۆلکه یه کی پته وه له گێرانه وه دا ، که ره سته یه کی گرنکه له به رده م نوسه ر . ئەو زمانه واده کات رۆمانه کی باشیته و خوینه ر وابه سته بکات به خو یه وه . ئەمه ش به وه ئەبیته که رۆمانوس توانای ئەوه ی هه بیته ، که له زمانی ئاسایی پرواته ده ره وه و به زمانێکی جیاواز تر په یامه که بگه یه بیته . زیاتر زمانێکی شیعری جیاواز بیته ، چونکه زمان ی جوان و پوخت له گێرانه وه دا جوانتر وینه و روداوو شته کان له زهینی خوینه ردا ئاماده ده کات و زمان ی لاوازی شته کان به نیو ناچلی ده گه یه بیته خوینه ر . ئەبیته نوسه ر ئەو زمانه ی به کار ده هینه ی نه وه ونده ساده بیته و نه وه ونده یه ئه فسانایی و خه یالی بیته ، ئەبیته قه ناعه ت به خوینه ر به بیته ، هه ره ها نا کریت گێرانه وه به ته تیا باس له لایه نیک بکات ده بیته فره چه شن بن . هه ره ک هه ندی له په رخنه گران ده لیته ((ئامرازیکه بۆ چینی په یوه ندی نیوان ئەو بنه ما هونه ریانه ی ده فی چیرۆکی له سه ر دروست ده کریت)) (سه رچاوه ی پیشو ، 6) (7) . هه ره ها ده کریت له رۆماندا بگێر هه تا کۆتایی نا دیار بیته ، ده شی نوسه ره که خو ی بیته . ئەمه ش ده گه پێته وه سه ر شیوازی نوسه ره کی و به ئاره زوی خو ی گه مه به بگێره کان له ناو رۆمانه که دا ده کات ، هه ره وه ها نوسه ر سو د له واقع وه رده گریته تیکه ل به ئەست و سو ز و بیرو بو چونی ده کات خه یالی خو ی ده کات و جاریکی تر سه ر له نو ی دا یده رپێژیت ، به لام نا بیته واقیعی رۆژانه یان رودا وه کان به زمانێکی ساده وه ک خو ی به بی هیچ گۆران کاریه ک تۆمار بکات و ناوی لی بیته ئەده ب ، چونکه تۆمار کردنی واقع وه ک خو ی ده بیته هو ی دور که وتنه وه له ئەرکه سه ره کیه کانی ئەده ب ئەو یه ش چێژ به خشینه .

گرن گترین تاییه تمه ندیه کانی گێرانه وه

1- نا بیته زۆر دور و درێژ هه په مه کی بیته .

2- ئەگه ر رودا وه که واقع بیته ده بیته گێره وه به رودا وه که دا تی په ریته ، یان پیشتر بو ی با سه کرایته

3- ده بیته ئەو زمانه ی گێره وه پی ئە دو یته ئاستیکی هونه ری به رزی هه بیته .

4- نا بیته رودا وه کان پاله وانه کان زۆر زه ق بکری نه وه ، به شیوه ی ئەفسانه ئەو کات ده چیته چوار چیوه ی هه قایه ته وه .

5- نا بیته نوسه ر به ته وا وه تی بچیته هه سته ناسۆنالیست و ئایدۆلۆژییه وه ، ئەبیته سنو ری ک بۆ هه سته کانی دا بیته .

دوا به دوای ئەوه ی چه مک و پیناسه ی و تاییه تمه ندیه کانی گێرانه وه مان خسته روو . واته گێرانه وه له بنیادی رۆمانه دا ، هه تا ئەم سه رده مه گرنگی خو ی له ده سته ندا وه ، به لکو له گه ل سه رده مه شیوازی نو ی وه ر گرتوه یه کیکه له وانه بریتییه هه لوه شان دنه وه ی فۆر مه با وه کانی گێرانه وه یه ، ئەمه ش به ئامانجی خولق کردنی بنیاد و ئیستاتیکیه کی دیکه . بۆ ئەوه ی تاییه تی و تاکایه تی له ده قدا به بیته کایه وه ، له م

سه رده مه دا رۆمان بریتیه له سه ركیشی نوسین نهك نوسینی سه ركیشی ئه وهی له رۆمانی نویدا ده بیته هه بیته سه ر كیشی و لادانه له فۆرمه باوه كانی رۆمان . چونكه رۆمان زمینه یه كی فراوانه بۆ ئه وه كاره كته ره كان به ئازادی چیرۆك و روداوه كانی ژیا نی تیا بگێرنه وه .

به شی یه كه م ته وه ری دووهم // په یوه ندى گێرانه وه به ته كنیكه كانی تری رۆماندا

1- په یوه ندى گێرانه وهی له گه ل ره گه زی رووداو

نوسه ر بۆ نوسینی رۆمانه كه ی بیر له رووداویك ده كاته وه ، جا ئه وه روداوه راستی بیته یان خه یالی ، رووید ایته یان رووی نه دا بیته . بۆیه رووداو (له كاری كه سایه تیه كان و جو له كانی له ناو رۆماندا له ئه نجامی په یوه ندى له گه ل ره گه زه كانی تر دا به یه كتریان ده بستیتته وه به تاییه تی كه سایه تی) (احمد رحیم كریم الحفاجی، المصكح السردی فی النقد الادبی العربی الحدیپ، ص 246) (8) . كه واته گرنگترین بنه ما ی رووداو ئه وه یه ، كه چێژ به خشیته و سه رنجی خوینهر پابكیشیت . هه ره ها ((رووداوه ئه و توخمه یه كه پرۆسه ی گێرانه وهی له سه ر بنیات دهنریت، له رووبه رووبونه وهی كاره كته ره كان له چوار چیه ی كات و شوینی دیاریكراودا)) (تاهر ، سه یوان محمده ، بنیادی هونه ری له چیرۆكه كانی كاوس قه فتاندا ، 22ل) (9) .

رووداو ، یه كیكه له ره گه زه گرنكه كانی گێرانه وه ، چونكه رۆماننوس " چیرۆكنوس " ((هه ركات بیه ویت ده توانی ده ست به گێرانه وهی روداوه كانی چیرۆكه ی بكات ، به لام ده بیته ئاماده كاری بۆ ده سیكی رووداوه كه بكات و بۆ ئه وهی به شیوه یه كی وروژینه ر، سه رنج راكیش پێشكه شیان بكات)) (سا بیر ، ئه رده لان شوكر ، ته كنیكی گێرانه وه له رۆمانه شیعه ره كانی شیركو بێكه س، 28ل) (10) . رۆماننوس ئازاده سو د له چی جو ره رووداویك وه ر ده گریته بۆ چینی با به ت و ناوه رووكی رۆمانه كه ی .

2- په یوه ندى گێرانه وه به ره گه زی كه سایه تیه وه

زۆر جار كه سایه تی ناو رۆمان ، كه سایه تیه كی ئه ده بیی و هونه رییه ، رۆماننوس دروستی ده كات . كه سایه تی نوسه ران و ره خنه گران كر دیان به چهنه جو رێكه وه له وانه (كه سه یایه تی سه ره كی و لاوا كی ، كه سایه تی سه نگی ن یان كه سایه تی كو میدی ،.. هتد) ده كریته كه سایه تیه كه زینده وه ر بیته یان ئه فسانه یان شتیكی بێگیا نه بیته . كه سایه تی له ناو چیرۆك و رۆماندا به دوو شیوه ده خریته روو، ئه وانیش شیوه ی (راگه یانندن و نواندن) (مه به ست له راگه یانندن ، ئه وه یه كه رۆمان نوس له ده ره وه چاودیری كاره كته ر ده كات و وینه ی ده كیشیت . هه رچی شیوه ی نواندنه . رۆماننوس ریگه به كاره كته رده دات به خو ی گو زا رشت له خو ی بكات) (سا بیر ، ئه رده لان شوكر ، ته كنیكی گێرانه وه له له رۆمانه شیعه ره كانی شیركو بێكه سدا ، 46ل) (11) .

كاره كته ره كان به هو ی گێرانه وهی خوینهر له رووداو مه به سه ته كانی خو یان ئاگا دار ده كه نه وه گێرانه وه به بی كه سایه تی دروست نا بیته به م ره گه زه رۆماننوس دریژه به رۆمانه كه ی ده دات و له ریگه ی گێره وه یه كی هه مووشت زانه وه رووداوه كان ده گێرنه وه بۆ خوینهر .

3- په یوه ندى گېرانه وه به په گهزى كات و شوینه وه

كات وشوین ، وهك دوو په گهزى گرنكى رۆمان په یوه ندى كه زۆر پته و و گاریگه رى له گه ل هونه ره كانى گېرانه وه دا هه یه . به جورىك گېرانه وه بهبى ئه وه په گهزه نرخى نییه ، ناتوانین روداویك بگېرینه وه ئاماژه به كاته كه ی ان شوینه كه ی نه كهین . واته هه ردوو په گهزه كه رۆلێكى گرنگیان له رۆماندا هه یه بۆ یه دهوتریت ((كات و شوین وهك ده فریك وایه ... كه سه رجهم كه سه كان و رووداو به سه رهاته كان له خۆده گریت . هه روه ها ئه ركى كات و شوین له كارى چیرۆكدا بۆته وه یه قه ناعه ت لای خوینهر دروستبكات . ئه وه ی ده یخوینتته وه نزیكه له واقع یاخود به شیكه له پێشوو ، ئه وه ی پێویسته له سه ر رۆمانوس به شیوه یه كى درێژ دادریی له كاتى گېرانه و شوینی روداوه كان نه كات ، خۆی له كارى دوباره كردنه وه دور بگریت .

به شی دووهم // ته كنىكى گېرانه وه له رۆمانى له و رۆژه یله وه فا نه مه ن

وهك پێشتر ئاماژه مان بۆ كرد، رۆمان به هۆى فراوانیه كه یه وه باشتیرینه له ژانره ئه ده بیه كان . بۆ پێشكه شكردن و به رجه سه ته كردنى كیشه و رووداوه كانى سه رده م . ئه م رۆمانه باس له نه هامة تى خیزان و ته مه نى لاویتى خۆى و ئه و كات و شوینه ده كات، كه تیدا ژیاوه هه روه ها باس له قۆناعى نه هامة تى و ده ربه ریه كانى خیزانه كه ی ده كات ، ئه م رۆمانه فره ده نگ و فره سه كایه ته . به رده وام ده ستاو ده سكردى گېرانه وه یه وه رگېرپه كان ده گۆرپن كاره كتهرى سه ره كى (نوسه ر ، نه نه ، خالۆ ، داىكى) . ئه وه ی راستى پیت ئه م رۆمانه ئه وه نده له ئۆتۆبايوگرافیاى نوسه ره وه نزیكه ئه وه نده له تیکستی ئه ده بی به تاییه تى رۆمان نزیك نییه ، چونكه خودى تیکسته كه هه ولدا نێك نییه بۆ ئه وه ی ئه و روداوانه كه نوسه ر ده خوازیت بیانگه رپیتته وه بۆ خوینهر له قالیبى ئه ده بییدا . نوسه ر له سه رتادا ئاماژه به وه ده كات ئه و روداوانه ی له م رۆماندا هه یه ، هه مووى واقعییه هه روهك خۆى ده لیت : ((تا له توانامه بویه كاره گان و روداوه گان جوى خۆیان نویسامه ، هویچ زیاده ره ی له روداوه كان نه كردمه ، به لكو له بازى جیهیل ، چه ن قه تره ی له ده ریا باس كاره سات و نه هامة تیه گان كردمه)) (سامان خانه قینی ، له و رۆژه یله وه فا نه مه ن (6)،⁽¹⁴⁾

ئه مه ش ده مانگه رپیتته وه سه ر وته گرنكه كه ی (دى مۆپاسانه) ده لیت ((هه رگیز رۆمانوس ناتوانیت ته واوى ورده كارى واقع پيشان بدات)) (ئه حمه د ، موحسن ، فه ره نه گى ئه ده بی)⁽¹⁵⁾ ، نوسه رى راسته قینه ده بیته هه ولئى به ر هه میتانی جیهانێكى نوئى بدات ، به سود وه ر گرتن له جیهانى واقعی ، چونكه ئه ده بی جوان به پیز راكردنه له جیهانه دوباره بوه كان و باوه شكردنه به دنیاى نویدا ، هه ر نوسه رێك ئه مه ی نه كرد ئه وه تیکسته كه ی مردوه .

ئه وه ی له م رۆماندا ده بیتریت ، فره گېرانه وه یه سه ره تا نوسه ر له خۆیه وه شوین و روداوه كانمان بۆ ده گېریتته وه هه روهك ده لیت ((له یادمه كه جوان بویم ، تازه بناى سوێل داناویم ، وه خۆشیی و بۆ ده رده سه رى وه ل داىگ و باوگ و باقى كه س و كار هیلمان زینده گى خۆمان بردیایمه سه ر له یه كى له ئاواپیه گه وره كان سه ره وه یه كى له شاره كان له باورى كوردستان)) نوسه ر ته مه نى خویمان پیده لته واته هه ر له ته مه نى لاوییه وه له وگونده ژیاوه و خوینهر ده باته وه بۆ قۆناعی له قۆناعه كانى میژووى مروفاقیه تى كه له گوندا ژیاون و هۆكارى گواسته نه وه وهك ئۆتۆمبیل زۆر نه بووه و خه لکه كه ی په نایان به هۆكاره كانى تى گواسته نه وه بردوه ((ئه گه ر حاله تیگ فره زه رو ربویاتا جوى نه خوشی و زگ پرى

ژن و مندال هاوردن سیاره یا ماتۆرسکۆه کار هاوردیان وهلی ئه پرا کاره یله تر که هه ندیجار وه پا چیان و ئه سپ و خهرو قاترش وه کار هاور
 دیار)) (J8)

نوسه ره وه ولده دات باسی ژیا نامه ی ژیا نی خوی بکات له ریگه ی راناوی که سی یه که می کۆ وه وه ک گپه ره وه یه روودا وه کانمان بۆ ده گپه ریته وه
 . رۆمانه که به گشتی ده کریت به دووبه شی له به شی یه که مدا نوسه ر زیاتر ئه و به سه ره ات و رووداوا نه مان بۆ ده گپه ریته وه ، که له قوناغی
 لاوتییدا یینیوتی و وه باس له روودا و به سه ره اتی خیزانه که یان و گونده که یان ده کات (من چوینگه له بنه ماله ی ناودارو ده وله من
 ئاویه که بویم ، هه م مه ردومه که نازارم کردوین ، خاوه ن دیوه خان بوین ، مه ردوم ئاویه که ئه رانا ن خواردن و ئه را شه و نشینی و چا و کولپچه
 وگرده گان خواردن هه تا شه وه گی دانیشیان) (J11) ده بیین له م رۆمانه دا گپه رانه وه هه ولئیک بۆ تیگه یشتن له واقع به لکو له هه ولئ
 کۆپیکردنی واقعه دایه به زمانیکی گپه رانه وه ی زۆر ساده ، که زمانیک هه یج شیعریتیکی تیدا نییه ، ته نیانه ت ناوی که سه کان شوینه کان هه موی
 واقعین و دنیا فه زایه کی جیاوازی نییه . (زۆر جار به هوی شیوازی مامه لکردن له گه ل زماندا ره گه زه ئه ده یه جیاوازه کان دروسته بن ، زمان
 جوان پوخت جوانتر وینه و روودا وه کان له زه ینی خه ینه ردا ئاماده ده کات .) (عه بدولا ، پتشره و ئه ده ب و شیوه کاری تیۆر ، ل128) ⁽¹⁶⁾

زمان ره گه زیکی گرنگی هونه ری گپه رانه وه یه ، زمان ی جوان وینه ی چاوان دروسته دات . واته ئه و زمانه ی به کاریه یناوه هه یج وینه و مانیه ی
 داهینه رانه ی دروست نه کردوه ، ئه مه یش ده گه ریته وه بۆ ئه وه ی ، نوسه ره ره له سه ره تایی رۆمانه که وه هه یج برسیاریکی نه بووه له پیناو هه یج
 برسیاریکدا دروسته بوو ، به لکو له پیناو سه ربورده یه کی تاییه تیدایه ، زۆر جار نوسه ره په نای بردوه ته سه ره ته کنیکی فلاشاگ زمان ی گپه رانه وه
 ده بیته جیاوازیته له زمان ی رۆژانه به ویی ((هه ره رووداویک کاتیک ده چیتته نیو پرۆسه ی به تیگه ستونه وه ئه و کات جۆریک له جوا نکاری و
 ئیستا تیکا له خو ده گریته ، که ئه مانه یش ده بنه هوی ئه وه ی چپژ به خوینه ره به خشن)) (رۆمان و شکستی زمان ی گپه رانه وه له رۆمانی نزاکانی
 دایکم عه بدولا ، گه شیری) ⁽¹⁷⁾

هه ره ها خالیکی تر ئه وه ی له م رۆماندا گرنگی پینه دراوه فه نتازییه ، هه یج کاره ساتیک رووداویک شوینیکی خه یالی تیدا نیه ، له کاتیکدا
 فه نتازی ته کنیکی گرنکه له نوسینی رۆماندا ، چونکه ((فه نتازی ئه و کاره ئه ده یه ، که خو ی له کۆته کانی لۆجیک و واقع رزگار ده کات و
 به ته واوه تی پشت به خه یالیکه ره ها و به رین ده به ستیت)) (عه لی ، روناک سه لاح ، هونه ری فه نتازی له چیرۆکی نویی کوریدا ، ل33) ⁽¹⁸⁾

نوسه ره ته وانیت له ناو رۆماندا خه یال و واقع تیگه ل بکات ، سحر و جوا نیه کی جیاواز به روودا و شوینه کان به خشت . ئه وه ی لیره ده بن
 هه موو ساده یه ((وه ختی له قوتابخانه هاتمه وه لونا و هه وشه گه داگیم و دووژن له هاوساگانمان کونه و مه شکه ژه نیان و سه تلی دوو حازر
 کردوین ، له ویشه و ته نویره که یان گه رم بوی خه ریک نانکردن بوین)) (ل23) له م چه ند وشه ی سه روو ده گه یه نه و خاله ی ئه م رۆمان له
 ده قیکی گپه رانه وه ی هه قایه تتامیز نیکه ده بیته وه ، چه ند وشه یه کی کوردی تیدا به کاره اتوه ، به تاییه تی ئه و وشانه ی تاییه تن به ژیا نی گوند ئه مه
 هه ولئیکه باشه بۆ پاراستنی ئه و وشانه له مردن .

دوا به دوا یی گپه ره وه ی یه که م ، گپه ره وه یه کی تر دینه ناو ئه ویش داپیره (نه نه) یه ، نوسه ره په یوه ندییه کی پته وه ی له گه لدا هه بووه ((نه نگه
 جوی فریشته ی مآل بوی ئه راما ن ، له هه ره کاریگه پرسی کردیا یمن و نه زه ری فه ره جا ره یل سه د ده ر سه د راس ده رچیا)) چیرۆک گپه ره وه ی ئه م
 گپه رانه وه له ریگه ته کنیکی فلاشا که وه یه ، کۆی گشتی روودا وه کان ده گپه ریته وه ، ئه وه ی لیره دا جینگه ی سه رنجه نوسه ره کاره مایی نواندوه
 کاره کته ره که هه موو روودا وه کان پیکه وه نا گپه ریته وه ، به لکو به شی رۆدا وه کان ده گپه ریته وه . خوینه ره به تامه زۆیه . چونکه له م رۆمانه دا

نوسه ر پاله وانی سه ره که یه و ((له نا کاو ها تمه ده نگ و وه تمه باوگم ، باوه تیش داشتید ، چه ز که م بزانه ها کوره ، نه را نه تیه ی سه ردا نمان
 بکه ی ، چه ز که م بایده ما لمان وه کو نه نیم)) (ل23)

بۆ وه لامدانه و ی نه م پرسیا ره یه ش ده رگای گه تو گو کراهه وه وه له نیوان دایک و باوک و دایره وه نوسه ردا (نه نیمش له دوایی چه ند چرکه ب نه ده نگ
 ها ته جو او وه ت : دوایا جار نه راد با سی که م) (23) چیرۆکه زیاتر باس نه وه نه ها مه تی و زو لم و زۆر ده ی سه رده می نا غا ه تی و کو یخو
 ده ره به گه یاتی ده کات که چون به زۆر و زۆر داری نا غا کان ده ست به سه ر زه و ی و زا ره چینی هه ژار و ب نه که سه کا ندا ده گرنو ده یکه نه کو یله و
 که نه یه ی خو یان و ما ل و میراتیان زه ونده کرت بی چاره و ده ره به ده ر ده بن ، نا فره تیش به چا ویکی تره وه سه ی ره ده کرا و ه یچ را ویژو گه تو گو یه کی
 پنه ده کرا و به زۆر و هه ند ئ جا ره ب نه نا گا داری خو ی ده درا به شو . (ته مه نم نزیکی سی زده چا ورد سا لان بو و باوکم نه مری خوا کرد یه کی له
 ده م چه رموی نا وایه گه بو و ، له وه ر بی که سی باوگم ما ل و مو لکه که ی گشتی له نا و چو و ، بر یگه له ما ل میرا نه که مان که فته ژیر ده ست قوی خای
 نا وایه گه ... ، دایگم که فته ژیر ده س مر دم و خو یشم نا زم شی ویا و کر ده مه نه که نه یه و خزمه تکار له وه ر ده س ژن کو یخا و ما لکا نی)

به م شیوه گێرانه وه که به رده و ام تا کو چه ند لاپه ریه کی پۆمانه وه ک پشتر نا ما ژه مان پید ا به ش به ش رودا وه کان ده گه ر پینته وه . له ته کنیکی
 گێرانه وه دا نوسه ران و ره خه گران دوو شیوازی گێرانه وه ده ست نیشا نده که ن شیوازی گێرانه وه ی با به تی ، گێرانه وه خودی ، له م رۆمانه دا
 هه ردو و جو ره که په ییره و کراهه . ، چونکه له هه ند ئ شو یندا له شیوازی با به تیه وه ده گور پت بۆ شیوازی خودی ، له و کاتا نه ی که گێره وه ره له
 ر یگه ی زه ینی خو یه وه ده گه ر پته وه بو نه و رودا وانه ی که به سه ر خیزا نه که یاندا و چو نیتتی هه والی مر دنی می رده که ی ده گه ر پته وه (ده مه و ئی واره
 ها ت دنیا وه ره و تاریکی چی ، نه و وه خته ی له شا خ بویم لونکا و که سی ک ها ت و وه ره و و پی م وو سا لومی دا حازر و کر ده جو او کو یخا کلم کر دیه
 تا په سه کان جه مه و بکه ید فه ره وه لام غه رب بوی) به رده و ام روده وه که ده گه ر پته و زۆر به دورو در یزی . به م شیوه یه وه ک گێره وه ره
 خودیی له نا و رودا وه که دایه به شدا ری ده کات و جیه جیکه ر و دروستکه ری گێرانه وه که یه ، هه ر له م شیوازه دا گێره وه کان خو یان له گه ل
 کاره کته رو خو ینه ردا ده که ونه قسه .

له گێرانه وه ی خودیدا ((له بنه رته دا ه یچ رۆلێک بۆ گێره وه ی هه مووشت زان نا هیلته وه له ر یگه ی گێره وه که وه شو ین پی گێرانه وه ده که وین
 و به دوایی سه رچا وه ی زانیی گێره وه که دا ده گه ر پت)) (مسته فا جه واد ، رۆمان چیه ؟ ، ستۆپه ی گو فاری رمان ، ژ(48، سا ل 2000، ل145))
⁽¹⁹⁾ له نوسینی رۆماندا پیویسته رۆمانوس شیوازیکی دروست هه ل بژیریت بۆ نه وه ی خو ینه ر به نا سانی له مه به سه ته که ی تی بگات .

به م شیوازه نوسه ر به رده و ام له گێرانه وه رودا و که ره سه تا کان له ر یگه کاره کته ری (نه نی) و نوسه ر خو ی به ب نا وه ی تان ، گێره وه کان و ناوی
 گونده که یه ش له نا وه راستی رۆمانه که دا کاتیک به هوی کیشه ی کۆمه لایه تیه وه نه و گونده ج نه ده یلن و کۆچ ده که ن بۆ گوندیکی تر لیره دا
 نوسه رته نیا وه سفی گونده که و شو ینی گونده که مان پیده لیت ((نا وایه تازه که مان ، وه نا ونگ بوی وه ی باز رگانی کردن له به ن هه ردو و سنوری
 ئیران عیراق ، چوینگه سنور ئیران فه ره له نا وایه گه وه نزیک بوی ، شار خا نه قین نزیکه ی یه گ سه عات وه سیاره وه دویر بوی)) ⁽⁷⁶⁾ . له نا وه راستی
 رۆمانه که دا چه ند کاره کته ریکی لا وه کی ده رده که ون ده که ونه گه تو گو له گه ل نوسه ر وه ک (خا ل ی) نوسه ر لیره وه وه ک گێره وه یه کی
 هه مووشتزان ده سته دکات به با سکر دنی دایکی و گێرانه وه ی چو نیه تی ژن ه ی تانی باوکی نوسه ر و چو نیتتی گه وره بوون و په یوه ندی له گه ل
 ده ور و به ردا ده رگای گه تو گو و دروستده ییت له نیوان تیان (خا ل و گان هه ر چه ند سه رت ها وردمه ژان پرسیا ر فه له لید کر دیم) (ل90) له
 راستی له نه نجامی نه م هه موو گێرانه وه ی رۆدا و له دوا رودا و خو ینه ر بیزار ده ییت زیاتر به رو هونه ری بۆ تو گرافی ده ما نبات نه ک پۆمان ،
 گوا یه نوسه ر نه یه ویت ژیا نی واقعی وه ک خو ی پشان بدات . له راستیدا نه م شیوازه گێرانه وه تیک سه ته که ی لا واز کر ده ، به م شیوازه گێرانه وه
 له دوای گێرانه وه به رده و ام ده ییت تا کو پر یار ده دات به گونده که به ج نه یلته (من تو ام نه وه بو یشم زنده گی له ی ولاته حه رام بو یه ، زو لم

وزۆر بویه كه م ده رامت و له ی ولاته كار فهره خراوی ناسه سه ر گشت مه ردمه گه ، كاری كرده ناوبانگ و وپاوه تی خو مانیش بفرۆشیم ، وه نه زه ر من وه ه زاران جوی من ه لیم نه ولات خو مانوه لی غه ربیمن له ی ولاته ،، حوكمه تیش ئه را خو یی خه فته و گوش نه یه ده كه س فكره و كرده م بخچه كانمان كو بكه یمنه و سه ر خو مان هه لگرین و روی بكه یمنه عیراق (به عداد) (61) . له م تیکستدا نوسه ر روداوه كانی زۆر تیکه ل كرده روداویك كۆتای نایه ت روداویکی تر سه ر هه لده دات . نوسه ر دوباره ده كه ویته له زۆر شویندا روداوه كان دوباره ن وه سه فه كان ده ربړینه كان . ده كریت روداویك لابریت به بی ئه وه ی گاریگه ری له سه ر پیکهاته و په یكه رسازی ده قه كه دروستبكات . له زۆر شویندا له رۆمانه كه كاتی باسی روداوه كه ده كات وه سفیکی زۆر دورو درپژی بۆ كرده . به رده وامی له گه ل گێره ره وه كان كفتو گو له گه لگێره ره وه كان ، په كێك له خاسیه ته كانی هه ره دیاره كانی رۆمانده بی شته كان پیشان بدات ، نه ك بیانگێریته وه ئه مه ش واده كات ده ق نه ییته هۆكارێك بۆ هه والگه یاندن) له نزیك ته واو بونی رۆمانه كه نوسه ر به شیوازی گێرانه وه ی فلاشباگ ده گه رپه ته وه به گێرانه وه ی سه ره تایی خه باتی سیاسی دروستبونی هه ستی نه ته وایه تی چالاکی كوردایه تی ده كات باسی سالانی 1974 ده كات ، كه ئه و كات میله تی كورد ده ر به ده ره ئاواره بوون و سه ركردایه تی كورد ده ستی دا چه ك و گه رانه وه شاخ ژن و مندالو خیزانه كان ئاواره ی ئوردوگانانی ئیران بوون ، پاشان باس له و نه هه مه تانه ده كات كه به هۆی ئه و ده ره ده ری ئاواره بونه توشیان هاته و .. تاكو به ره و كۆتایی رۆمان كه بچین روداوه كان زۆرتر ده بن . له كۆتایی رۆمانه كه چیرۆکی ژن هینان چۆنیتی په یدا كرده ی بژیوی ژیان و چیرۆکی ته واو كرده ی خویند و هه ول و تیکۆشاكامنی بۆ مانه وه له ژیان بۆ خوینه ر ده گێریته وه . به ته وایه تی واقع و بیره وه ری خو ی به زمانیکی ساده ده ربړیه وه ، واته رۆمانوس رۆمانی كرده ته زمینه یه کی ئازاد بۆ ئه وه ی كار ه كته ره كان رودا و چیرۆك و روداوی خو یان بگێرنه وه

ئه نجام //

- 1- نوسه ر له م رۆمانه زۆر په یوه ست بووه به واقعه وه ، نه یوانیه واقع ئیپه ریتیت ، نه یوانیه وه په یوه ندیك دروستبكات له نیوان واقع و خه یال تاوه كو جیهانیکی نو ی بخولقیتی ، تیکسته كه زیاتر له تیکستی ئوتوبایوگرافیه وه نزیكتره تا رۆمان .
- 2- ته كنیکی گێرانه وه په كێكه له ته كنیكه گرنه گه كانی رۆمان ، ئه وه ی له م رۆمانه دا به دیده كریت ، گێره وه كان ئه رکی خو یان به جیهناوه .
- 3- كات و شوین له م رۆمانه دا نوسه ر زۆر به جوانی كاری له سه ر كرده ، سنورو ئه رکیان له رۆمانه كه د ده ستنیشان كرده .
- 4- روداوه كان له م رۆماندا هه مووی راستیه ، مه به ستی نوسه ر بۆ ده ر خستی ئه و راستیه تاله ی كه به سه ر نه ته وه ی كوردا هاته و .
- 5- زمان گێرانه وه ساده و ساكاره ، هه یج وینه یه کی هونه ربی له رۆمانه كه دا نه خولقاندوه . زیاتر له زمانی ئاسایی رۆژانه وه نزیكه .

سه رچاوه كان

- 1- سا ییر ، ئه رده لآن ، شوكر ، 2009 ، ته كنیکی گێرانه وه له رۆمانه شیعه ره كانی شێركۆ بیکه س ، نامه ی ماسته ر زانكۆی سه لاهه دین .
- 2- عه بدولا ، پێش ره و ، 2004 ، ئه ده ب و شیوه كاری تیور ، چاپخانه ی حاجی هاشم ، هه ولێر .
- 3- ئه حمه د ، مو حسن ، 2012 ، فه ره نه گی ئه ده بی ، چاپخانه ی حه مدی ، سلیمان
- 4- عه بدولا ، گه شبیر ، 2014 ، 0 ، رۆمان و شكستی زمانی گێرانه وه له رۆمانی نزا كانی دایكم ، سلیمان
- 5- مسته فا ، جه واد ، 2000 ، رۆمان چییه ؟ ، ستۆپه ی گو قاری رمان ، 48
- 6- سه راج ، عه بدولا ، 2007 ، به ره و ناسته نه ی رۆمان و گو شه نیگا كان ، سلیمان ، ده زگای چاپ و په خشی سه رده م ، چاپی په كه م .
- 7- نه جمه دین ئه لوه نی ، نه جم ، خالد ، بی نایی كات له س ن نمونه ی رۆمان كور دیدا (ژانی گه ل ، شار ، پارز) ، 2004 ، سلیمان ، ده زگای چاپ و په خشی سه رده م .

- 8- هه ژار ، 1388، هه نبانه بۆرینه ، فه ره هنگی كوردی - فارسی ، چاپ ششم ، تهران .
- 9- سعید ، جه لال نه نۆز ، 2009، ته كنیکی گێرانه وه له رۆمانی ئیواره ی په روانه ی به ختیار عه لیدا ، سلیمان چاپخانه ی كه مال .
- 10- عه لی ، روناك سه لاح ، ، 2017 هونه ری فه نتازیا له چیرۆکی نوێی كوردیدا به نمونه ی چیرۆكه كانی سا بیر ره شید و شیرزاد حه سه ن ، 2017، ناوه ندی رۆشن بیری ناویر .
- 11- سامان خانه قینی ، 2018، له و رۆژه یله وه فا نه مه ن ، چاپخانه ی ره هه ند ، چاپی یه كه م .

سه رچاوه ی عه ره بی

كریم الحفاجی ، احمد رحیم ، 2012، المصطلح السردی فی النقد الادبی العربی الحدیث ، دار صفا للنشر والتوزیع ، عمان الطبعه الاولى

نامه نه كادیمیه كان

ابراهیم ، سه میر نه حمد ، 2007، ته كنیکی گێرانه وه له رۆمانه كانی خسرو جافدا ، زانكۆی سه لاهه دین
تا هر ، سه یوان محمه د ، 2013، بنیادی هونه ری له چیرۆكه كانی كاوس قه فتاندا ، زانكۆی سلیمان .

تقنیات السرد من الویم التي لم یبقی فیها الوفا

م.ری شیدا رشید محمد

قسم اللغة الكردیه جامعه گرمیان

shaida.rashed@garmian.edu.krd

ملخص البحث

هؤاله البحث بعنوان تقنیات السرد (من الویم الذی لم یبقی فیها الوفا) للکاتب (سامان خانقین) بتحقیق نظری و تحلیلی نقدی یرکز علی اهمیه الروایه.

الروایه اعاده نثریه طویل یوصف فیها الاحداث والخیله والعوامل بصوره تدریجیه .و یعتبر الروایه اکبر عناصر الادب من ناحیه الجموعه الممثلین وانواع الاحداث.

تقنیات الحکایه من اهم عناصر الروایه تقنیه بسیطه سرعه اخبار الاحداث حکى احداث الروایه للقارئ یمکن ان یكون الکلام عن مکان او العوامل و یمکن ان ییداو الکاتب من نفسیه وبعج المرآت العوامل ذات الصوت الاوکثر یاخذونالدور البارز

روایه (من الویم التي لم یبقی فیها الوفا) من روايات الکاتب سامان خانقینی کتبه سنه (2018) ومن خصائص هذه الروایه انها مکتوبه باللغه (اللوریه) روایه اضافه الی حس الروایه تتعرف الی اشکاله ایضاً. هذه الروایه تعبر عن احداث مرحله من مراحل القلم والا سبتداد من الاقطاعیین وبعد ذلك تروح عوائل الأکراد من مناطقهم والفقر وذرا بالقری و بصوره واقعیه تحکی هذه الأحداث من السنه اصحابها للقارئ .

جوهر البحث یتكون من قسمین رئیسین :

القسم الاول :وهذا یتكون من فقرتین الفقره الاولى یتحدث عن مفهوم تقنیه الحکایه واهمیه الحکایه

الفقره الثانيه :یتحدث عن علاقه الروای مع عناصر الاخری فی الروایه

القسم الثانى : يبرز احداث وعوامل الروايه والراوى فى الروايه وفى الختام نعرذ النتائج وملخص البحث باللغه الانكليزيه و المصادر التى استخدمناها للبحث مع مراعاة النقد البراكتيكي .

narrative technique in the novel (from thy dayfulfillent did notremian

shaida rashed Mohammed

Kurdish Department Garmian university Kurdish Department Garmian

shaida.rashed@garmian.edu.krd

Abstract

This research, as (narrative technique in the novel(from thy dayfulfillent did notremian) is written by (Saman Khaneghini), is a critical analytical thesis in which we discuss the importance of the novel. The novel is a long prose narrative. It describes fantasy characters and events in a chained manner. The novel is also the greatest element of literature in terms of volume .and number of characters and types of events

Narrative Technique is one of the important techniques of the novel, it is a technique that hastily transmits the events within the novel into readers, the narrative may be about the place or characters or the author may start with his own. Sometimes, the .soundtrack characters play the narrative role

The novel (from thy dayfulfillent did notremian) is one of the novels written by (Saman Khaneghini) in (2018). The character of this novel is that it is written with accent of Luri and the readers of the novel recognize the accent of the novel, besides the enjoying the novel. This novel illustrates the events of the gradual oppression of the upper classes. After that, he went through famine, a drift, and Kurdish family displacement, narrating the poverty and destruction of the villages and the real impotence of .his own language and the narrative of the reader

Its content consists of two parts: Part I: The concept of narrative technique and the significance of the narrative as well as the relation of narration to the other elements of the novel are discussed. The second part presents the practical and narrative part of the novel. Finally, we summarize its conclusions in English and Farsi, and the use we have made of it. In addition, it is enriched by the practical (practical) method of cash criticism